

โครงการประชุมวิชาการ “แผ่นดินเดียวกัน แต่อยู่คนละโลก” (เวทีสังคมวิทยาภาคเหนือ)

ผลที่ได้รับจากการจัดการประชุมครั้งนี้

โครงการประชุมวิชาการ “แผ่นดินเดียวกัน แต่อยู่คนละโลก” (เวทีสังคมวิทยาภาคเหนือ) กำหนดการจัดงานขึ้นในวันที่ 28 สิงหาคม 2553 เวลา 8.30 - 17.30 น. ณ ห้องประชุม ม.ล. ต้อย ชูมสาย อาคาร HB7 ชั้น 8 คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยกำหนดวัตถุประสงค์เอาไว้ดังนี้

1. เพื่อทบทวนตรวจสอบความคิดความรู้ในงานวิจัยด้านสังคมวิทยาตลอดจนบทบาทหน้าที่ของวิชาการสังคมวิทยา ที่ทำให้เกิดความเข้าใจต่อสถานการณ์ความขัดแย้งและความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสังคมไทย
2. เพื่อสำรวจองค์ความรู้ของงานวิจัยในประเด็นต่างๆ ด้านสังคมวิทยาที่ได้ทำอย่างต่อเนื่องในเขตภาคเหนือช่วงระยะเวลา 3 ปี (ที่ผ่านมา)
3. เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายทางการวิจัยและวิชาการทางสังคมวิทยาในเขตพื้นที่ภาคเหนือ

จากวัตถุประสงค์ดังกล่าว พบว่า การดำเนินโครงการเป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ กล่าวคือ

1. วัตถุประสงค์ในการเสริมสร้างเครือข่ายทางการวิจัยและวิชาการทางสังคมวิทยาในเขตพื้นที่ภาคเหนือ พบว่า มีมหาวิทยาลัยภาคเหนือหลักๆ ที่มีการเรียนการสอนปริญญาโททางสังคมศาสตร์เข้าร่วมเป็นแม่งานถึง 7 สถาบัน ได้แก่ 1. ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในฐานะแม่งาน ส่วนภาคีร่วมจัดงานได้แก่ 2. สถาบันศาสนา วัฒนธรรมและสันติภาพ มหาวิทยาลัยพายัพ 3. คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ 4. คณะสังคมศาสตร์ ม.นเรศวร 5. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงใหม่ 6. โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์อารยธรรมลุ่มน้ำโขง ม.แม่ฟ้าหลวง 7. สาขาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

2. ความร่วมมือระหว่างภาคีมีทั้งความร่วมมือทางการเงิน ในลักษณะเงินสมทบเพื่อการจัดสัมมนาและความร่วมมือในการกำหนด เนื้อหาการประชุมสัมมนา การคัดเลือกวิทยากร บทความและอื่นๆ

3. สำหรับการจัดงานสัมมนาพบว่า ได้รับความสำเร็จพอสมควรดังนี้

- 3.1 ในแง่ของผู้เข้าร่วมประชุม ได้รับความสนใจจากผู้เข้าร่วมประชุมมากกว่าที่คาดคิด และกระจายในหลากหลายกลุ่ม โดยมีผู้เข้าร่วมสัมมนารวม 332 คน จากเดิมที่กำหนดไว้ประมาณ 200 คน (โปรดดูตารางรายละเอียดแนบ)

- 3.2 เนื้อหาการประชุม เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ กล่าวคือ

- เกิดการทบทวนตรวจสอบความคิดความรู้ในงานวิจัยด้านสังคมวิทยา และที่สำคัญ เกิดการทบทวนตรวจสอบบทบาทหน้าที่ของนักวิชาการสังคมวิทยาต่อสถานการณ์ความขัดแย้งและความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสังคมไทย

- ได้รับการสำรวจองค์ความรู้ของงานวิจัยด้านสังคมวิทยาที่เกี่ยวข้องกับประเด็นวัฒนธรรมการเมืองที่เน้นในเขตภาคเหนือ
- การจัดงานครั้งนี้ประสบความสำเร็จในการเสริมสร้างเครือข่ายการวิจัยและวิชาการทางสังคมวิทยาในเขตพื้นที่ภาคเหนือ ได้รับความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยภาคีในเขตภาคเหนือเป็นอย่างมาก

4. สำหรับกิจกรรมในระหว่างการประชุม มีความหลากหลายรูปแบบในการจัดการประชุม คือ

1. การให้มี Keynote speaker แต่ละช่วง (ช่วงเช้า-บ่าย)
2. การจัดเวทีเสวนาบนหัวข้อ วิกฤตสังคมไทย และ/หรือ วิกฤตสังคมศาสตร์ เพื่อทบทวนตรวจสอบบทบาทของนักสังคมวิทยาในปัจจุบัน
3. จัดเวทีให้มีการนำเสนอบทความที่สะท้อนประเด็นในเขตภาคเหนือ 2 ห้องหลัก
4. จัดช่วงให้มีการสรุปรวมประเด็นทั้งวันด้วยอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ข้อคิดต่อการทำงานทางสังคมวิทยาต่อไป (รายละเอียดกิจกรรมในวันประชุมโปรดดูเอกสารแนบ)

5. ข้อเสนอทางวิชาการเบื้องต้น ที่ได้รับการสัมมนาเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สาขาสังคมวิทยา

- 5.1 เสนอให้นักวิชาการควรรยกระดับนามธรรมปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมไทยให้สามารถทำความเข้าใจได้อย่างรอบด้าน
- 5.2 เรามีความคิดแบบชาตินิยมแบบไร้สติ คือความเป็นหนึ่งเดียว โดยไม่ยอมรับความหลากหลาย ทำให้ตกเป็นทาสของความคิดนั้น และทำให้ความเป็นเสรีภาพไม่สามารถเกิดขึ้นได้
- 5.3 เสนอให้ผลักดันสถาบันใหม่ ๆ ที่ทำให้เสรีภาพเกิดขึ้นได้อย่างมีพลัง ลดความตึงเครียด ซึ่งหมายถึง การมีเสรีภาพจะต้องสร้างทางเลือกใหม่ด้วย

รายละเอียดแนบ

จำนวนผู้เข้าร่วมการประชุมโดยจำแนกสถาบันและภาคี

สถาบัน/ภาคี		จำนวนผู้เข้าร่วม		
		วิทยากร	ผู้เข้าร่วม ทั่วไป	รวม
1.ภาคีมหาวิทยาลัย ภาคเหนือ	(1). ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มช.	5	3	8
	(2). สาขาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มช.	1	-	1
	(3). คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร	2	3	5
	(4). สถาบันศาสนาวังมหารัชมงคลและสันติภาพ ม. พายัพ	3	1	4
	(5). คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ม.พายัพ	1	37	38
	(6).โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์อารยธรรมลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง	1	2	3
	(7). คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่	-	111	111
2. มหาวิทยาลัย เชียงใหม่	สาขาวิชาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	2	12	14
	ศูนย์ชาติพันธุ์ศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	1	2	3
	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	1	6	7
	คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	1	48	49
	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	1	40	41
	ศูนย์สตรีศึกษา	-	2	2
	คณะเกษตรศาสตร์	-	1	1
	คณะวิทยาศาสตร์	-	2	2
	คณะเศรษฐศาสตร์	-	1	1
	RCSD	-	2	2
ไม่ระบุคณะ	-	8	8	
3. มหาวิทยาลัย แม่ฟ้าหลวง	สำนักวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง	1	-	1
	ไม่ระบุคณะ	-	1	1
4. มหาวิทยาลัยแม่โจ้		-	1	1
5. มหาวิทยาลัยศิลปากร		-	1	1

สถาบัน/ภาคี		จำนวนผู้เข้าร่วม		
		วิทยากร	ผู้เข้าร่วม ทั่วไป	รวม
6. มหาวิทยาลัยมหิดล	สถาบันประชากรและสังคม	1	-	1
	ศูนย์สิทธิมนุษยชนศึกษาและการพัฒนาสังคม	1	-	1
7. คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์		1	-	1
8. สำนักบริการวิชาการแก่สังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย		-	2	2
9. สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย		1	-	1
10. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา		-	1	1
11. โรงเรียนปิ่นสรวงแยล		-	9	9
12. สำนักข่าวประชาไท		-	1	1
13. สำนักข่าวประชาธรรม		-	2	2
14. สำนักข่าวกรุงเทพธุรกิจ		-	1	1
15. ประชาชนทั่วไป		-	29	29
ผู้เข้าร่วมทั้งสิ้น		24	308	332

กิจกรรมในระหว่างการจัดการประชุม “แผ่นดินเดียวกัน แต่อยู่คนละโลก” (เวทีสังคมวิทยาภาคเหนือ)

วันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2553 ณ ห้องประชุม ม.ล. ตูย์ ชุมสาย อาคาร HB7 ชั้น 8 คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

- 8.30 - 9.00 ลงทะเบียน
- 9.00 - 9.15 ผศ.เยาวภา ศังขะศิลป์ รองคณบดีคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กล่าวเปิดงาน
- 9.15 -10.00 รศ.ดร. มารค ตามไท "ความหลากหลายทางวัฒนธรรม: บุญ หรือ กรรม ของสังคม"
- 10.00-10.15 พักร่าง
- 10.15 - 12.00 **อภิปรายเสวนา “วิกฤตสังคมศาสตร์ และ/หรือวิกฤตสังคมไทย?”**
 รศ.ดร. ไชยันต์ รัชชกุล สถาบันศาสนา วัฒนธรรมและสันติภาพ มหาวิทยาลัยพายัพ
 อ.ดร. ยุक्ति มุกดาวิจิตร คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 อ.ดร. สุชาติ เศรษฐมาลินี สถาบันศาสนา วัฒนธรรมและสันติภาพ มหาวิทยาลัยพายัพ
 อ.ดร. วราภรณ์ แซ่มสนิท ศูนย์สิทธิมนุษยชนศึกษาและการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
 ผู้ดำเนินรายการ: รศ.ดร. สุริชัย หวันแก้ว สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 12.00 -13.00 พักรับประทานอาหารกลางวัน
- 13.00-14.00 ผศ.ดร.เกรียงศักดิ์ เศรษฐพัฒน์นิช คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ “จิตสำนึกกับการเปลี่ยนแปลงสู่ชนบทใหม่ของสังคมภาคเหนือ”
- 14.00 -16.30 เวทีห้องย่อย ประกอบด้วย 2 ห้อง

ห้อง A “โครงสร้างการเมืองและความขัดแย้งในสังคมภาคเหนือ”	ห้อง B “วัฒนธรรมการเมืองในสังคมภาคเหนือ”
1. “ทำความเข้าใจกับความคิดทางการเมืองของชาวเสื้อแดงในภาคเหนือ”:งานวิจัยเบื้องต้น อ.ดร. ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มช.	1. วัฒนธรรมการเมืองภาคเหนือ : ข้อเสนอระเบียบวิธีวิจัยและเครื่องมือ ทิวากร แก้วมณี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ 2. ความขัดแย้งและความรุนแรงของ “การเมืองท้องถิ่น” ในภาคเหนือตอนบน: บทสำรวจทางสถิติเกี่ยวกับ “การลอบสังหาร” นักการเมืองท้องถิ่นในรอบทศวรรษ

<p>อ.ดร. อรัญญา ศิริผล ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มช. สืบสกุล กิจนุกร สาขาพัฒนาสังคม มช. นพพล อาชามาส สาขาพัฒนาสังคม มช.</p> <p>2 ความคิดทางการเมืองของชาวเชื้อเหลือง: บททดลองเสนอกรณีผู้หญิงในสังคมภาคเหนือ</p> <p>ผศ.ดร.นงเยาว์ เนาวรัตน์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่</p> <p>2 ความ(ไม่) เป็นธรรมในโลกไซเบอร์: เสรีภาพบนอินเทอร์เน็ต กับ อำนาจซ่อนรูปของระบบกฎหมายไทย</p> <p>อ. ทศพล ทรรศนกุลพันธ์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่</p> <p>ผู้วิจารณ์: รศ.ดร.กฤตยา อาชวนิจกุล รองผู้อำนวยการสถาบันประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล</p> <p>ผู้ดำเนินรายการ: อ.พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง</p>	<p>(พ.ศ.2543-2552)</p> <p>ณัฐกร วิทิตานนท์ สำนักวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง</p> <p>3. บทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการความขัดแย้งในท้องถิ่น กรณีศึกษา : ภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย</p> <p>รอ. ทพญ.ดร. สุพัตรา จิตตเสถียร คณะสังคมศาสตร์ ม. นเรศวร</p> <p>4. จากมูजेคี่ถึงอำเภอกัลยาณิวัฒนา: อัตลักษณ์ชาติพันธุ์และพื้นที่ของการช่วงชิงศูนย์ชาติพันธุ์ศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่</p> <p>อ.ดร. มาลี สิทธิเกรียงไกร</p> <p>ผู้วิจารณ์: รศ.ดร.ธเนศวร์ เจริญเมือง คณะรัฐศาสตร์ ม.เชียงใหม่</p> <p>ผู้ดำเนินรายการ: ผศ. ชุติพร วิมุกตานนท์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ</p>
---	--

16.30-17.30 **เปิดเวทีสนทนา และ สังเคราะห์ภาพรวม**

โดย ศ.ดร.อานันท์ กาญจนพันธ์ ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

บรรยากาศทั่วไประหว่างพักการสัมมนา

ลงทะเบียนผู้เข้าร่วมประชุม

จำนวนผู้เข้าร่วมประชุมกว่า 300 คน

รศ.ดร.มาร์ค ตามไท keynote speakers ของงาน
สัมมนา

เวทีอภิปรายเรื่อง “วิกฤตสังคมไทยและ/หรือวิกฤต
สังคมศาสตร์?”

คณาจารย์และนักศึกษาจากภาควิชาสังคมวิทยา
และมานุษยวิทยา มช. นำเสนอบทความงานวิจัย
ห้อง A

ศ.ดร.อานันท์ กาญจนพันธุ์ ภาควิชาสังคมวิทยา และมานุษยวิทยา มช. ในฐานะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติมอบของที่ระลึกให้แก่รศ.ดร. สุรัชย์ หวันแก้ว สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วิทยาการ

รศ.ดร.กฤตยา อาชวนิจกุล หนึ่งในกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ

บรรยากาศช่วงพักกลางวัน ใต้อาคาร HB7 ชั้น 8 คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

อ.ดร. มาลี สิทธิเกรียงไกร หนึ่งในวิทยากรนำเสนอบทความห้อง B

บรรยากาศนำเสนอบทความห้อง B วิทยากร แก้วมณี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ วิทยากร และผู้วิจารณ์ รศ.ดร.ธเนศวร์ เจริญเมือง คณะรัฐศาสตร์ ม.เชียงใหม่

ผศ.ดร.นงเยาว์ เนาวรัตน์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ วิทยากรนำเสนอบทความ และ อ.พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ดำเนินรายการ ห้อง A

บทคัดย่อของบทความที่นำเสนอในเวทีสัมมนา

ห้อง A “โครงสร้างการเมืองและความขัดแย้งในสังคมภาคเหนือ”

ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี, อรัญญา ศิริผล, สืบสกุล กิจนุกร, นพพล อาชามาส ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

พัฒนาการความคิดทางการเมืองของชาวเสื้อแดงในจังหวัดเชียงใหม่

การประชุมของกลุ่มคนเสื้อแดงจำนวนมหาศาลในใจกลางเมืองหลวงของประเทศไทยในช่วงต้นปี 2553 ที่ผ่านมา ซึ่งยุติลงด้วยการเข้าสลายการชุมนุมของทหาร นับเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในประวัติศาสตร์ของสังคมไทย แม้ว่าการรวมตัวกันและเดินทางเข้าสู่กรุงเทพฯ ของชาวชนบทเพื่อเรียกร้องให้รัฐแก้ไขปัญหาและความเดือดร้อนของตนจะไม่ใช้สิ่งที่แปลกใหม่ในสังคมไทย เพราะเกิดขึ้นสม่ำเสมอมาทุกยุคทุกสมัย ไม่ว่าจะเป็นการรวมตัวของเกษตรกรเพื่อเรียกร้องให้รัฐแก้ไขปัญหาราคาพืชผลตกต่ำ การเรียกร้องเรื่องพ.ร.บ.ป่าชุมชน และการชุมนุมของสมัชชาคนจน ตลอดจนการชุมนุมของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย เป็นต้น แต่การรวมตัวกันชาวเสื้อแดงที่เริ่มต้นตั้งแต่ปี 2552 มาจนถึงการปักหลักชุมนุมยืดเยื้อกว่าสี่เดือนในต้นปี 2553 นับเป็นปรากฏการณ์การเคลื่อนไหวทางการเมืองของประชาชนจากภาคชนบทที่มีลักษณะพิเศษในหลายประการด้วยกัน ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นจำนวนของผู้เข้าร่วมซึ่งมากมายนับแสนคน ผู้ชุมนุมประกอบไปด้วยผู้คนที่มีความหลากหลายอาชีพจากทั่วทุกสารทิศในภาคเหนือและภาคอีสานของไทย ประเด็นร่วมของการชุมนุม ซึ่งไม่ได้จำกัดอยู่แต่ในมิติเฉพาะทางเศรษฐกิจหรือทรัพยากร หรือความเดือดร้อนเฉพาะด้านเช่นเดียวกับการชุมนุมที่เคยมีมาในประวัติศาสตร์ไทย หากแต่ร้อยรัดกันด้วยความคับข้องใจต่อความไม่เป็นธรรมทางการเมือง ความไม่พอใจต่อวิถีปฏิบัติแบบสองมาตรฐานของรัฐ และการแทรกแซงทางการเมืองของทหารและอำนาจนอกระบบรัฐสภา ซึ่งได้กลายเป็นเหตุผลสำคัญที่นำไปสู่ข้อเสนอของผู้ชุมนุมให้มีการยุบสภาและจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ขึ้น สิ่งที่น่าสนใจคือ การรวมตัวของชาวชนบทในการชุมนุมในครั้งนี้ ได้ร่วมกันนิยามตัวตนทางการเมืองขึ้นใหม่ ไม่ใช่เพียงในฐานะเกษตรกรหรือชาวชนบทผู้ได้รับความเดือดร้อนจากนโยบายอันไม่เป็นธรรมของรัฐ หากแต่เป็น “ไพร่” ชาวเสื้อแดง ชนชั้นล่างในสังคมผู้ถูกเลือกปฏิบัติและกดทับทางการเมืองมาเป็นเวลานาน ผู้ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างบรรทัดฐานใหม่ให้กับการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประเทศ

เป็นที่น่าเสียดายว่า ข้อเรียกร้องของชาวชนบทผู้รวมตัวกันภายใต้สัญลักษณ์ทางการเมืองของชาวเสื้อแดงนั้น กลับไม่ได้รับการเอาใจใส่อย่างจริงจังจากภาครัฐ การประกาศใช้พระราชกำหนดว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (หรือที่เรียกว่า พ.ร.ก. ฉุกเฉิน) และการยุติการชุมนุมด้วยการใช้กำลังเข้าปราบปรามไม่เพียงได้นำพาให้ความขัดแย้งดำเนินไปสู่สถานการณ์อันรุนแรง ยังผลให้มีผู้เสียชีวิตมากกว่า 89 คนและบาดเจ็บอีกนับร้อย ตลอดจนการเผาห้างสรรพสินค้าและโรงพยาบาลนคร หากแต่รัฐยังได้แปรสภาพให้ผู้ชุมนุมเหล่านี้ให้กลายเป็นผู้ก่อการร้าย และกลับสู่ภาคชนบทด้วยบาดแผลที่ปราศจากการเยียวยา ภาพลักษณ์ของชาวเสื้อแดงที่ปรากฏตามสื่อกระแสหลัก และข้อคิดเห็นของตัวแทนในภาครัฐ มักเป็นไปในลักษณะของคนจนผู้ไร้การศึกษา ชักจูง จ้างวาน หรือยุยงปลุกปั่น ให้หลงเชื่อด้วยวิทยุชุมชน และ

กลไกทางการเมืองต่างๆ หรือมิเช่นนั้น ก็กลายเป็นภาพของชาวบ้านผู้ยากจนผู้ถูกกดขี่ด้วยนโยบายประชานิยมของอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร ผู้สร้างระบบอุปถัมภ์แบบใหม่ขึ้นในสังคมชนบท ทักษะของรัฐและสื่อกระแสหลัก ในการมองชาวเสื้อแดงจากฐานคติว่าด้วยความยากจน หรือความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจระหว่างเมืองและชนบทนี้ มีลักษณะของการที่กักเอาเศรษฐกิจกำหนด ขาดมิติทางประวัติศาสตร์ และมองชาวชนบทในฐานะ “เหยื่อ” ที่ขาดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ไม่ต่างอะไรไปจากทฤษฎี โง่-จน-เจ็บ ที่มักถูกนำมาใช้เพื่ออธิบายภาวะด้อยพัฒนาของชาวชนบทไทยมาตลอดหลายทศวรรษที่ผ่านมา

การพยายามทำความเข้าใจขบวนการทางการเมืองของชาวเสื้อแดงจากมุมมองของชาวบ้านเองนั้น เป็นประเด็นที่ยังคงขาดการศึกษาอย่างเป็นระบบ งานศึกษาที่มีอยู่บ้างซึ่งช่วยเปิดมุมมองใหม่ๆ ในการวิเคราะห์ปรากฏการณ์ดังกล่าว ก็ยังคงมีอยู่อย่างจำกัด อาทิ งานของอภิชาติ สถิตนิรามัย และคณะ ซึ่งศึกษาชาวบ้านในจังหวัด นครปฐม อุบลราชธานี และเชียงใหม่ ได้ชี้ให้เห็นเบื้องต้นว่า ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจไม่น่าจะเป็นสาเหตุหลักในการเข้าร่วมชุมนุมของชาวบ้านเสื้อแดง หากแต่มาจากเงื่อนไขอันซับซ้อนของพัฒนาการทางเศรษฐกิจและการเมืองที่ชาวชนบทเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นในเมืองในระบบรัฐสภา (มติชนรายวัน 14 มิ.ย. 2553) เช่นเดียวกับนักวิชาการท่านอื่นๆ อาทิ ชาร์ลส์ คายส์ นักมานุษยวิทยาอเมริกัน ผู้ศึกษาสังคมชนบทอีสานมากกว่า 5 ทศวรรษ ซึ่งมีความเห็นว่า ความไม่เสมอภาคทางชนชั้นและชาติพันธุ์ ระหว่างชนชั้นกลางในกรุงเทพฯ และชาวชนบทในอีสาน เป็นบริบทสำคัญที่นำมาสู่การเหยียดหยามและใส่ร้ายป้ายสีชาวบ้านในชนบทอีสานว่า โง่เขลาทางการเมือง และหลงยึดติดอยู่กับผู้อุปถัมภ์เช่น ทักษิณ ชินวัตร ทักษะที่มีอดีตดังกล่าวของสังคมเมือง เป็นที่มาสำคัญของความไม่พอใจในหมู่ชาวบ้านที่สั่งสมมาอย่างต่อเนื่อง ที่รัฐส่วนกลางเองไม่เคยให้ความสำคัญขณะเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงในภาคชนบท ที่มีการอพยพและเดินทางเพื่อประกอบอาชีพในต่างถิ่นมากขึ้น ก็ได้เอื้ออำนวยต่อการเปิดโลกทัศน์ทางการเมืองที่กว้างขวางยิ่งขึ้นในหมู่คนรุ่นใหม่ของอีสาน (มติชนรายวัน 26 พ.ค. 2553)

บทความชิ้นนี้ มีสมมติฐานเช่นเดียวกับนักวิชาการข้างต้น ที่เห็นว่า เงื่อนไขและที่มาของการตัดสินใจเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยการชุมนุมของชาวเสื้อแดงจากที่ต่างๆ นั้น น่าจะเกิดขึ้นจากกระบวนการทางประวัติศาสตร์ที่สั่งสมในหลากหลายมิติ คณะผู้เขียนเห็นว่า การอธิบายปรากฏการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างรัฐและชาวเสื้อแดง ตลอดจนระหว่างชาวเสื้อแดงและเสื้อเหลือง ด้วยวิธีคิดที่แยกขั้วระหว่างเมืองและชนบท หรือระหว่างการเมืองในและนอกระบบรัฐสภานั้น ไม่น่าจะเป็นตัวแบบที่ช่วยให้เข้าใจความซับซ้อนของปรากฏการณ์ดังกล่าวได้ อีกทั้งยังเป็นการทำให้ปรากฏการณ์ดังกล่าวมีลักษณะหยุดนิ่ง และขาดไร้ซึ่งมิติทางประวัติศาสตร์

ในการศึกษาการก่อรูปของจิตสำนึกทางการเมือง และพัฒนาการเชิงปฏิบัติการ/ขบวนการของชาวเสื้อแดงในภาคเหนือ บทความชิ้นนี้ ให้ความสำคัญกับวิธีคิด และปฏิบัติการของชาวบ้านในฐานะผู้ตระหนักรู้ทางการเมือง โดยมีสมมติฐานพื้นฐานว่า มีเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์ที่สลับซับซ้อนและแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในยามตนเองในฐานะชาวเสื้อแดง และเข้าร่วมในปฏิบัติการทางการเมือง ในแง่พัฒนาการทางการเมืองนั้น การเปิดกว้างมากขึ้นของสิทธิในการแสดงออกทางการเมืองนับตั้งแต่ทศวรรษที่ 1980 เป็นต้นมา การเมืองภายใต้รัฐธรรมนูญ 2540 รูปแบบของการแสดงออกทางการเมืองทั้งในระบบตัวแทน และการเมืองทางตรง ได้เอื้ออำนวยให้ทั้งเวทีการเลือกตั้งในระดับต่างๆ และเวทีท้องถนน เป็นสนามในการฝึกฝนและบ่มเพาะ

การคิดและวิเคราะห์เชื่อมโยงปัญหาท้องถิ่นกับนโยบายรัฐ และนโยบายพรรคการเมือง ตลอดจนความสัมพันธ์ทางอำนาจในระนาบต่าง ๆ ให้กับชุมชนท้องถิ่นทั้งในเมืองและชนบทเป็นอย่างดี ปฏิสัมพันธ์กับองค์กรพัฒนาเอกชน หน่วยงานพัฒนาของรัฐ และนักการเมืองท้องถิ่น กิจกรรมรวมกลุ่มทั้งภายในและภายนอกชุมชน การประท้วงในประเด็นสิทธิในทรัพยากรและราคาพืชผล การเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ การรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อที่เพิ่มจำนวนช่องทางขึ้นอย่างมากภายในสามทศวรรษที่ผ่านมาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการก่อรูปของจิตสำนึกและประสบการณ์ทางการเมืองของชาวเสื้อแดง การตื่นตัวในการกระทำการในระดับกลุ่มเพื่อเรียกร้องสิทธิและความเป็นธรรมทางการเมือง ตลอดจนความสัมพันธ์อันหลากหลายระหว่างชุมชนกับนักการเมืองในระดับต่าง ๆ และหน่วยงานต่าง ๆ จากภายนอกชุมชน

ในแง่การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การผนวกชนบทเข้าเป็นส่วนหนึ่งเศรษฐกิจเสรีนิยมใหม่ของโลกอย่างเข้มข้นของนโยบายการพัฒนาของพรรคไทยรักไทย ที่แม้ในด้านหนึ่งจะก่อให้เกิดความขัดแย้งในการแย่งชิงทรัพยากรในระดับชุมชน ระหว่างกลุ่มทุนและชาวบ้านที่กว้างขวางขึ้น แต่ในอีกด้านหนึ่งกลับได้สร้างโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรเศรษฐกิจและสวัสดิการในระดับครัวเรือนและปัจเจกบุคคลที่ทั่วถึงอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน และเปิดช่องทางการยังชีพของชาวชนบทที่ไม่ได้ยึดติดกับที่ดินเพียงอย่างเดียว หากแต่เปลี่ยนสถานะเป็นเกษตรกรที่เข้าถึงงานในหลากหลายอาชีพ ที่มีการเคลื่อนย้าย ตัดผ่านชนบทและเมืองในระนาบและเวลาที่เข้มข้นขึ้นกว่าก่อนอย่างมาก การเดินทางและดำรงอยู่ในหลากหลายสถานะอาชีพได้เปิดโลกทัศน์ทั้งทางเศรษฐกิจและการเมือง เพิ่มอำนาจการวิเคราะห์เปรียบเทียบนโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐ และพรรคการเมืองในมิติต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อความเปลี่ยนแปลงในชีวิตความเป็นอยู่ อันเป็นเงื่อนไขสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการเมืองในชนบทและชุมชนท้องถิ่นในเมือง ที่ทำให้การเลือกตั้งแทนทางการเมืองที่มีพื้นฐานมาจากข้อมูลในเชิงนโยบายทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้น และในบางพื้นที่ ได้พัฒนาไปสู่การที่ชาวบ้านนิยามตนเองและความเป็นท้องถิ่นที่สัมพันธ์กับพรรคการเมืองมากขึ้น

คณะผู้เขียนยังเห็นอีกว่า การรัฐประหารและการปิดกั้นสื่อโดยรัฐ เป็นเงื่อนไขสำคัญที่ผลักดันให้เกิดพัฒนาการที่จิตสำนึกทางการเมืองได้แปรเปลี่ยนสู่ปฏิบัติการทางการเมืองในหมู่ชาวชนบท และปัญญาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้บทบาทของตัวกลาง (mediator) อันหลากหลาย และกลไกเครือข่ายอันซับซ้อน มีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการยกระดับจิตสำนึกสู่ปฏิบัติการเคลื่อนไหวทางการเมือง ทั้งในการสร้างความตื่นตัวทางการเมืองและเชื่อมต่อกลุ่มชนที่แตกต่างกันในแต่ละท้องถิ่น ที่มีที่มาตลอดจนจินตนาการทางการเมืองและสังคมที่ต่างกัน เข้าเป็นขบวนการเดียวกันที่มีฐานสมาชิกอันมหาศาล งานวิจัยชิ้นนี้ ให้ความสำคัญกับบทบาทของตัวกลางในระดับต่าง ๆ อาทิ ปัญญาชนฝ่ายซ้ายจากส่วนกลาง ปัญญาชน/ผู้นำท้องถิ่น ตัวแทนพรรคการเมือง หัวคะแนน นักจัดรายการวิทยุ ฯลฯ ซึ่งทำหน้าที่ในการให้ข้อมูล สนับสนุน/เพิ่มช่องทางในการเข้าถึงข้อมูลประเภทต่าง ๆ เพิ่มอำนาจในการวิเคราะห์ให้กับชาวบ้าน ตั้งคำถามใหม่ ๆ ที่มีต่อความเหลื่อมล้ำของความสัมพันธ์ทางอำนาจที่ไม่เท่าเทียม สนับสนุนการจัดตั้งองค์กรในชุมชน การระดมทุน ตลอดจนกระตุ้นให้เกิดปฏิบัติการทางการเมืองขึ้นในระดับท้องถิ่น เครือข่ายทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ ได้ถูกพัฒนาขึ้น ผ่านสถาบันและกลไกหลายประเภท ทั้งสถาบันและกลไกทางการเมืองใหม่ และสถาบันเดิมที่มีอยู่ อาทิ วิทยุชุมชน โรงเรียนนปช. สื่อสิ่งพิมพ์และรายการโทรทัศน์ผ่านจานดาวเทียม เวทีปราศรัย กิจกรรมทอดผ้าป่า และการจัดโต๊ะจีน ฯลฯ ซึ่งไม่เพียงทำหน้าที่ส่งผ่านข้อมูลและการวิเคราะห์ปัญหาความไม่เป็นธรรมในระดับต่างๆ หล่อหลอมวิธีคิด วิธีวิเคราะห์

จินตนาการทางการเมืองของชาวเสื้อแดงให้ไปในทิศทางเดียวกันที่ไปไกลกว่าปริมณฑลของปัญหาเศรษฐกิจในระดับท้องถิ่น แต่ยังมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงขบวนการในระดับท้องถิ่นและระดับชาติเข้าด้วยกัน

บทความชิ้นนี้ ศึกษาพัฒนาการทางความคิด และประสบการณ์ทางการเมืองของชาวเสื้อแดงกลุ่มต่างๆ โดยชี้ให้เห็นว่า ขบวนการเสื้อแดงนั้นมีคุณลักษณะที่ตัดผ่านและข้ามชนชั้นทางเศรษฐกิจ และสถานะทางสังคม โดยมีสัดส่วนสมาชิกที่มาจากอาชีพอันหลากหลาย อาทิ แม่ค้า เกษตรกรรายย่อย ชาวนาเช่า ผู้มีอาชีพรับจ้างในเมือง ผู้ประกอบการธุรกิจ นักการเมือง นักจัดรายการวิทยุ ข้าราชการ ฯลฯ กลุ่มคนเหล่านี้ รวมตัวกันด้วยเหตุผลอันหลากหลาย มากไปกว่าผลได้จากนโยบายประชานิยมของพรรคไทยรักไทย และใช้พื้นที่ปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองในหลายรูปแบบ อาทิ ตลาด สนามน้ำชา เวทีปราศรัย รายการวิทยุ งานบุญประเพณี และการชุมนุมที่กรุงเทพฯ เพื่อสื่อสารและแสดงออกถึงจินตนาการทางการเมืองของตน บทความวิเคราะห์พัฒนาดังกล่าว จากงานวิจัยในช่วงกรกฎาคม-สิงหาคม 2553 ที่ผ่านมา ซึ่งใช้วิธีวิทยาทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึกกับชาวบ้าน และแกนนำนปช. ในพื้นที่อ.ฝาง อ.สันกำแพง อ.แม่ออน และอ.ดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ตลอดจนสัมภาษณ์อย่างเพื่อสำรวจแบบสอบถามในงานชุมนุมที่สำคัญสองเหตุการณ์ คือ งานบุญวันเกิดอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร ที่อ.สันกำแพง และงานปราศรัยของพรรคเพื่อไทยที่จังหวัดลำพูน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ครอบคลุมความหลากหลายของสถานะทางสังคมและเศรษฐกิจของชาวเสื้อแดง และให้ความสำคัญกับจิตสำนึกและประสบการณ์ที่แตกต่างกันทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและระดับกลุ่ม ที่มีผลต่อพัฒนาการ และการหล่อหลอมความคิดทางการเมืองของพวกเขาเหล่านั้น ตลอดจนผลสะท้อนทั้งในระดับความคิด และความรู้สึกที่ชาวบ้านมีต่อจากประสบการณ์ทางการเมืองในการเข้าร่วมชุมนุมในกรุงเทพฯ

อ. ทศพล ทรรศนกุลพันธ์ อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ความ(ไม่)เป็นธรรมในโลกไซเบอร์: เสรีภาพบนอินเทอร์เน็ต กับอำนาจซ่อนรูปของระบบกฎหมายไทย

รัฐไทยได้ประกาศตนผ่านรัฐธรรมนูญทุกฉบับว่าเป็นรัฐประชาธิปไตย หากแต่คุณภาพของสังคมประชาธิปไตยย่อมต้องแสดงออกผ่านทางความคิดเห็นที่แตกต่างหลากหลายในสังคมนั้นๆ การประกันเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นจึงมีความจำเป็นในการถ่วงดุล ตรวจสอบชี้วัด ประเด็นสาธารณะต่างๆว่าประชาชนจะสามารถมีส่วนร่วมในการกำหนดอนาคตของสังคมได้อย่างแท้จริง ปัจจุบันอินเทอร์เน็ตเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่มีคนจำนวนมากเข้าใช้เพื่อสื่อสารและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ในสถานการณ์สำคัญของสังคมการเมืองมีการหยิบเอากระแสความคิดเห็นในโลกไซเบอร์มาเป็นตัวชี้วัดกระแสสังคม แต่สิ่งพึงระวัง คือ น้ำหนักของความคิดเห็นในโลกไซเบอร์มิได้เป็นตัวแทนประชากรในสังคมการเมืองไทยทั้งในเชิงปริมาณ และคุณภาพ ก็เนื่องด้วยการบิดเบือนจากอำนาจต่างๆหลากหลายรูปแบบ อาทิ การใช้อำนาจรัฐในการปิดเว็บไซต์ ปรักปรำจับกุม ผู้ที่แสดงความคิดเห็นต่างไปจากรัฐ โดยอาศัย พระราชบัญญัติการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์ ซึ่งมีผลกระทบต่อ ดุลยภาพในการแสดงความคิดเห็นของสังคมการเมืองไทยอย่างไม่เป็นธรรมยิ่ง ดังนั้นการแสวงหาแนวทางในการตรวจสอบการใช้อำนาจตามอำเภอใจ

ของรัฐ และการปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับหลักประกันสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องพิจารณา

ห้อง B “วัฒนธรรมการเมืองในสังคมภาคเหนือ”

ทิวาร แก้วมณี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร เรื่อง วัฒนธรรมการเมืองคนไทย
ภาคเหนือ : ข้อเสนอระเบียบวิธีวิจัยและเครื่องมือ

วัฒนธรรมทางการเมือง (political culture) เป็นแนวทางวิชาการที่ “คลาสสิก” (classic) ที่อาจอธิบายพัฒนาการและสภาพของประชาธิปไตยของประเทศต่างๆ แนวความคิดดังกล่าว เป็นแนวความคิดที่สะท้อนการเปลี่ยนแปลงของทัศนคติ ความคิด และพฤติกรรมของกลุ่มคนในสังคม ที่ผันตรงไปตามสภาพของประชาธิปไตย เป็นที่น่าสังเกตว่า พัฒนาการของวัฒนธรรมทางการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยไทย มีการเปลี่ยนแปลง อย่างน้อยที่สุดคือ รูปธรรมของพฤติกรรมมีส่วนร่วม แต่เป็นที่น่าสนใจว่า พฤติกรรมมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยที่มากขึ้น มีผลลัพธ์ต่อการพิจารณาการพัฒนาการของประชาธิปไตยในสังคมอย่างไร โดยโครงการวิจัยนี้ เริ่มต้นศึกษาจากวัฒนธรรมของคนไทยในภาคเหนือ เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นของการวิจัยวัฒนธรรมของคนไทยทั้งสังคม

รศ. ทพญ.ดร. สุพัตรา จิตตเสถียร เรื่อง บทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการความขัดแย้งในท้องถิ่น
กรณีศึกษา : ภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย

รายงานการวิจัย เรื่อง บทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการความขัดแย้งในท้องถิ่น กรณีศึกษา : ภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1. เพื่อทราบสภาพปัญหาความขัดแย้งและวิเคราะห์หาปัจจัยสาเหตุของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในชุมชนเป้าหมายที่ศึกษา 2. เพื่อศึกษาบทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการกับความขัดแย้งในชุมชน และ 3. เพื่อนำเสนอแนะแนวทาง หรือวิธีการเพื่อการจัดการความขัดแย้งที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย โดยใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก ทำการศึกษาในกลุ่มผู้นำชุมชน ได้แก่ ผู้นำชุมชนฝ่ายท้องถิ่น ฝ่ายท้องถิ่น และผู้นำธรรมชาติ

ผลการศึกษาวิจัย พบว่า ปัจจัยสาเหตุของความขัดแย้งในชุมชน ที่พบมากที่สุด คือ (1) ความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ ส่วนใหญ่เป็นประเด็นเรื่องที่ทำมาหากิน การจัดสรรเงินงบประมาณและผลประโยชน์ทับซ้อนจากนโยบายของรัฐ (2) ความขัดแย้งด้านข้อมูล ซึ่งมีสาเหตุจากการด้อยประสิทธิภาพ กระบวนการสื่อสาร และการรับรู้ข่าวสาร ข้อมูล ยังไม่ครอบคลุม ซึ่งเกี่ยวข้องกับ ความขัดแย้งด้านโครงสร้าง ด้วย ได้แก่ ความเหลื่อมล้ำระหว่างอำนาจของชาวบ้าน กับภาครัฐ ในด้าน “อำนาจการต่อรอง” “การเข้าถึงสื่อ” และ “โอกาสของการเรียนรู้” ทำให้เกิด ความขัดแย้งแบบไม่สมมาตร (Asymmetric conflict) ร่วมกับ มีการแข่งขันทางการเมืองท้องถิ่นสูง จึงพบความขัดแย้งด้านความสัมพันธ์ด้วย เพราะชาวบ้านเกิดความ ไม่ไว้วางใจกัน และการมีอคติต่อกัน นอกจากนี้ยังพบว่ามีสถานการณ์ “รัฐขัดแย้งกับประชาชน” แสดงให้เห็นถึง อำนาจในการมีส่วนร่วมตัดสินใจที่ไม่เท่าเทียมกัน

จึงมีการละเมิดกฎหมายในหลายๆพื้นที่ กลายเป็นข้อพิพาทที่เรื้อรัง

ศูนย์ศึกษาชาติพันธุ์และการพัฒนา เรื่อง จากมือजेजेคีถึงอำเภอกัลยานิวัฒนา: อัตลักษณ์ชาติพันธุ์และพื้นที่ของการต่อสู้

ความขัดแย้งของวิถีคิดและแนวทางการปฏิบัติระหว่างรัฐศูนย์กลางกับชาวบ้านที่เป็นคนชายขอบได้ประทุขึ้นทั้งก่อนและหลังจากที่พื้นที่มือजेजेคีหรือวัดจันทร์ได้รับการประกาศให้เป็นอำเภอกัลยานิวัฒนาเมื่อเดือนธันวาคม 2552 ปัจจุบันปัญหาดังกล่าวได้รับการขยายเป็นวงกว้างเข้าสู่เวทีสาธารณะทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติด้วยประเด็นข้อถกเถียงเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการนิยามและวางแผนพัฒนาอำเภอใหม่ บทความนี้นำเสนอว่าปรากฏการณ์ของความขัดแย้งดังกล่าวกลายเป็นพื้นที่ของการต่อสู้ (contested terrain) เพื่อแย่งชิงอำนาจและความมีตัวตนของชาวปกากะญอ(กะเหรี่ยง)ท่ามกลางการขยายอำนาจรัฐ (territorialization) ที่พยายามเข้าไปควบคุมพื้นที่ซึ่งอำนาจรัฐยังไม่ถึง (non-state space) โดยทำการตรวจสอบพัฒนาการของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับทั้งวาทกรรมว่าด้วย “การมีส่วนร่วม” ระหว่างชาวบ้านกับรัฐในพื้นที่อำเภอกัลยานิวัฒนา

ณัฐกร วิทิตานนท์ นักวิชาการคณะนิติศาสตร์ ม.แม่ฟ้าหลวง

ความขัดแย้งและความรุนแรงของ “การเมืองท้องถิ่น” ในภาคเหนือตอนบน: บทสำรวจทางสถิติเกี่ยวกับ “การลอบสังหาร” นักการเมืองท้องถิ่นในรอบทศวรรษ (พ.ศ.2543-2552)

“การลอบสังหาร” ที่เกิดขึ้นกับนักการเมืองระดับท้องถิ่นในประเทศไทย ปรากฏให้เห็นเป็นข่าวบนหน้าหนังสือพิมพ์อยู่โดยตลอด งานชิ้นนี้เองก็เริ่มต้นจากความใคร่รู้ต่อประเด็นความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับการเมืองระดับท้องถิ่นดังกล่าวนั่นเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน อย่างน้อยๆ เพื่อให้ทราบถึงจำนวนนักการเมืองท้องถิ่นภาคเหนือตอนบนซึ่งถูกลอบสังหารในรอบ 10 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2543-2552 และสามารถเปรียบเทียบระดับความรุนแรงที่เกิดขึ้นในแต่ละปี และในแต่ละพื้นที่ได้ ซึ่งอาศัย “การวิจัยเชิงปริมาณ” เป็นพื้นฐาน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานข่าวเหตุการณ์ในหนังสือพิมพ์รายวันจากนั้นจึงนำข้อมูลต่างๆ ที่ได้มาแปลงค่าเป็นตัวเลข ก่อนที่จะบันทึกและทำการประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS for Windows

ผลจากการศึกษาพบว่า (1) ในห้วง 10 ปีที่ผ่านมา มีนักการเมืองท้องถิ่นภาคเหนือตอนบนรวมทั้งสิ้น 50 ราย (100%) ที่ถูกลอบสังหาร โดยมีมากถึง 42 ราย (84.0%) ซึ่งต้องมาจบชีวิตลงด้วยการนี้ แต่เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนนักการเมืองท้องถิ่นทั้งหมดและสถิติคดีฆาตกรรมในแต่ละปีของเฉพาะพื้นที่แล้ว ถือว่าเป็นตัวเลขที่น้อยมาก คิดแล้วไม่ถึงร้อยละ 1 เลยด้วยซ้ำ (2) ความรุนแรงลักษณะนี้พบกระจัดกระจายแทบทุกจังหวัด โดยพบมากในจังหวัดใหญ่อย่างเชียงใหม่ 16 ราย (32.0%) กับเชียงใหม่ 15 ราย (30.0%) ซึ่งก็มักจะเกิดขึ้นในพื้นที่ห่างไกลทั้งสิ้น และความถี่ค่อนข้างสูงในบางพื้นที่เป็นพิเศษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอำเภอตามแนวชายแดน (3) แนวโน้มตลอด 10 ปีที่ผ่านมา เป็นไปอย่างไม่แน่นอน

โดยมาพุ่งสูงมากในปี 2546 จำนวน 18 ราย (36.0%) เนื่องจากมีอิทธิพลจากปัจจัยภายนอกเกี่ยวกับนโยบายประกาศสงครามกับยาเสพติดของรัฐบาลขณะนั้นเข้ามามีส่วนด้วยเป็นอันมาก ก่อนที่ 3-4 ปีมานี้สถานการณ์จะเบาบางลงจนแทบไม่มีคดีเกิดขึ้นอีก (4) ความรุนแรงลักษณะนี้ซึ่งมีสาเหตุสืบเนื่องมาจากความขัดแย้งการเมืองโดยตรงปรากฏน้อยมาก